

VARDAFJELLET VINDKRAFT AS
Lilla Bommen 1

Vår dato: 23.10.2020
Vår ref.: 201707968-255
Arkiv: 517
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Petter Glorvigen

Vardafjellet vindkraftverk, Vedtak om retting og stans - Forstyrrelser av TV-signaler ved etablering av Vardafjellet vindkraftverk

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til anleggskonsesjon for Vardafjellet vindkraftverk av 09.08.2019, samt vårt varsel om retting og stans datert 30.09.2020 (NVE ref: 201707968-247). Vi viser videre til deres epost av 20.10.2020 med plan for avbøtende tiltak for å utbedre TV-signaler.

NVEs vedtak

- *Konsesjonær skal i samarbeid med NTV snarest mulig etablere to nye permanente DTT-sendesstasjoner for å sikre sluttbrukere tilgang til det digitale bakkenettet.*
- *Konsesjonær skal i samarbeid med NTV snarest mulig etablere midlertidige løsninger som bredbånd eller satellitt for sluttbrukere som er berørt av interferens fra vindkraftverket. Midlertidige løsninger skal være på plass innen 06.11.2020 kl. 12:00. De midlertidige løsningene skal fjernes når de permanente DTT-sendesstasjonene er operative.*
- *Dersom de midlertidige løsningene for sluttbrukerne ikke er på plass innen 06.11.2020 kl. 12:00 skal konsesjonær umiddelbart stanse turbin 1 og 3. Turbinene skal være avstengt frem til midlertidige løsninger er etablert hos sluttbrukerne som er berørt av interferens. NVE kan pålegge ytterligere stans av turbiner dersom stans av turbin 1 og 3 ikke er tilstrekkelig for å gjenopprette TV-signalene.*

Vedtaket har hjemmel i energiloven § 10-1 første ledd første punktum.

Bakgrunn

Fra 20.09.2020 har NVE mottatt totalt fire bekymringsmeldinger fra beboere i Vardafjellet vindkraftverks nærområde om at vindturbinene forstyrrer TV-signaler og 4G/internett-tilgang. Norges Televisjon AS (NTV), som har konsesjon for utbygging og drift av det digitale bakkenettet for TV, har også mottatt lignende bekymringsmeldinger, og videreformidlet dette til NVE i epost av 25.09.2020.

Den 30.09.2020 sendte NVE varsel om at vi vurderte å treffe vedtak om retting og stans, dersom konsesjonær ikke la frem en plan for avbøtende tiltak for å utbedre TV- og radiosignaler for berørte

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvieien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

sluttbrukere innen 16.10.2020. Den 14.10.2020 ble denne fristen utvidet til 20.10.2020, etter at konsesjonær ba om ekstra tid til å komme frem til egnede midlertidige tiltak.

Den 20.10.2020 mottok NVE konsesjonærs tiltaksplan og kopi av Telenors rapport om dekningsberegninger og målinger av det digitale bakkenettet rundt Vardafjellet vindkraftverk. NVE er kjent med at NTV også har mottatt konsesjonærs tiltaksplan. NVE har mottatt NTVs vurderinger av forstyrrelsene og hvordan dette bør håndteres, blant annet i epost av 25.09.2020 og 16.10.2020 og i brev av 13.10.2020. NVE har også mottatt kopi av NTVs utkast til avtale mellom NTV og konsesjonær om gjenoppretting av tilgang til TV-signalene. Avtaleutkastet gjelder privatrettslige forhold som NVE ikke har myndighet til å vurdere.

NVEs vurdering

NVE presiserer at det i hvert enkelt tilfelle må foretas en konkret vurdering av hvilke tiltak som må iverksettes for å avbøte interferens. Det må skje en avveining hvor blant annet samfunnsbetydningen av den aktuelle kommunikasjonstjenesten, og hensynet til sluttbrukere og tilbydere avveies mot hvor byrdefullt tiltaket er for vindkraftaktør. Dette gjelder både permanente og midlertidige tiltak.

NVE viser til konsesjonærs tiltaksplan. NVE konkluderer med at vindkraftverket medfører forstyrrelser i det digitale bakkenettet for flere sluttbrukere. Telenor-rapporten av 20.10.2020 underbygger også at det er vindkraftverket som fører til forstyrrelsen. NVE oppfatter konsesjonær slik at de tar ansvar for situasjonen, og er innstilt på å følge opp problemene som har oppstått som følge av interferens på TV-signalene.

Videre konstaterer NVE at forstyrrelsene oppsto umiddelbart etter at turbinene startet produksjon. NVE mottok første bekymringsmelding den 20.09.2020.

I bakgrunn for vedtak i konsesjonssaken skriver NVE at:

«Norkring har blitt kontaktet i forbindelse med utredningen. De uttaler at det er liten sannsynlighet for at de planlagte vindturbinene vil påvirke mottak av radio- og TV-signaler i området. De påpeker imidlertid at abonnenter ved Seldalsvatnet kan bli utsatt for interferens, og at de derfor forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis det skulle vise seg at det oppstår forstyrrelser på mottak av radio- og TV-signaler i området. I så tilfelle kan Norkring kreve at det blir bygget ekstrasendere i området. I en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at konsesjonær må iverksette tiltak dersom vindkraftverket medfører forstyrrelse av radio- og TV-signaler.»

NVE viser til vilkår 20 i anleggskonsesjonen for Vardafjellet vindkraftverk. Der står det:

«Dersom vindkraftverket medfører redusert kvalitet på radio- og TV-signaler for mottakere i nærområdet skal konsesjonæren i samråd med Norkring AS iverksette nødvendige tiltak. Nødvendige tiltak skal dokumenteres og forelegges NVE innen anleggsstart. NVE kan kreve tredjeparts verifikasjon av hva som er nødvendige tiltak.»

I godkjent detaljplan/MTA for Vardafjellet vindkraftverk står det under kapittel 3.8 om telekommunikasjon og radiosignaler:

«Norkring er blitt kontaktet i forbindelse med utredningen i forkant av at konsesjonssøknaden ble sendt inn. De uttalte da at det var liten sannsynlighet for at de planlagte vindturbinene ville påvirke mottak av radio og TV-signaler i området. De påpekte imidlertid at det er en liten sannsynlighet for at abonnenter ved Seldalsvannet kan bli utsatt for interferens og at de derfor forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis det skulle vise seg at det oppstår

forstyrrelser på mottak av radio og TV signaler området. I så tilfelle kan Norkring kreve at det blir bygget ekstrasendere i området.»

NVE konstaterer at konsesjonær ikke har foretatt en vurdering av endelig utbyggingsløsningens virkning på radio- og TV-signaler i området. NVE legger til grunn at konsesjonær har vurdert at Norkrings opprinnelige uttalelse, om at forstyrrelser var lite sannsynlig, også var dekkende for endelig utbyggingsløsning. NVE tar i dette vedtaket ikke stilling til konsesjonærs vurdering eller om nye undersøkelser skulle vært gjennomført for å oppfylle konsesjonsvilkåret. NVE mener denne vurderingen ikke er relevant for dette vedtaket om retting og stans. Vi vil vurdere om manglende utredninger av virkninger for radio- og TV-signaler er et brudd på konsesjonsvilkåret på et senere tidspunkt.

NVE vil i dette vedtaket vurdere konsesjonærs foreslåtte tiltak for å gjenopprette TV-signalene på kort og lang sikt.

Permanent løsning

Det kommer frem i oversendt dokumentasjon fra NTV at det må etableres to nye permanente DTT-sendestasjoner for å gjenopprette signalene i det digitale bakkenettet, jf. Telenors rapport. Konsesjonær er enig i at dette er nødvendig. Konsesjonær foreslår at løsningen iverksettes så snart som mulig. Konsesjonær skriver videre at NRK/RiksTV også kan leveres via kabel. Dersom utlegging av kabel til brukerne kan komme som en del av løsningen, anser VVAS dette for å være en svært ønsket løsning. Konsesjonær foreslår at mulighetene for kabel undersøkes før den endelige løsningen blir iverksatt.

Etter NVEs vurdering er en alternativ permanent løsning med RiksTV levert gjennom fiber ikke hensiktsmessig. Det er usikkert om fiber kan leveres i området innen rimelig tid. Det er tidkrevende å kartlegge mulighetene og å etablere fiber til sluttbrukere over et større geografisk område. Til sammenligning skriver NTV at sendestasjonene kan etableres innen ca. 6 uker. Dersom det ikke etableres nye permanente sendestasjoner, vil interferens fortsatt påvirke det digitale bakkenettet i området. Forstyrrelsene kan også være konflikt med NTVs leveringsforpliktelser. Videre kan dette medføre at øvrige potensielle sluttbrukere i de berørte områdene ikke kan velge det digitale bakkenettet, dersom de ønsker dette.

NVE konkluderer at den raskeste og sikreste løsningen er etablering av to nye permanente sendestasjoner. Et viktig moment i denne vurderingen er at sendestasjonene vil være knyttet til eksisterende stasjonspunkt, slik at tiltaket kan gjennomføres raskt og med små kostnader sammenlignet med etablering av nye stasjonspunkt. NVE legger også til grunn at konsesjonær og NTV i denne saken er enige om at dette er den foretrukne permanente løsningen.

NVE legger til grunn NTVs opplysninger om at etablering av senderne på de to eksisterende stasjonspunktene vil ta ca. 6 uker fra bestillingstidspunkt.

NVE fatter derfor vedtak om at konsesjonær i samarbeid med NTV snarest mulig etablerer sendestasjonene som permanent løsning for det digitale bakkenettet.

Midlertidig løsning

NVE konstaterer at forstyrrelsene av TV-signalene oppstod i perioden 15. – 17. august. Berørte sluttbrukere kan allerede ha opplevde forstyrrelser i ca. 9 uker. NVE understreker at det er avgjørende at disse sluttbrukerne tilbys en midlertidig løsning for mottak av TV-signaler snarest mulig.

NTV skriver i brev av 13.10.2020 at de har anmodet konsesjonær om å stanse turbin 1 og 3, eventuelt også turbin 6 for å kunne verifisere om TV-signalene kommer tilbake. Konsesjonær har ikke etterkommet anmodningen. Videre skriver NTV at det enkleste midlertidige tiltaket er stans av de turbinene som forårsaker forstyrrelser, inntil permanente tiltak er på plass. NTV mener NVE må fatte vedtak om stans av disse turbinene. NTV gjentar sitt syn i epost av 16.10.2020 og skriver blant annet at stans av disse tre turbinene er det tiltaket som vil fungere umiddelbart, jf. også Telenors rapport.

I Telenors rapport står det at turbin 1 og 3 antas å ha størst innvirkning på TV-signalene. Turbin 6 nevnes som en mulig kilde for forstyrrelser i Noredalen. Det er usikkert om øvrige turbiner påvirker signalene. Telenor påpeker at det ikke kan utelukkes at ytterligere turbiner kan medføre forstyrrelser.

I konsesjonærs forslag til avbøtende tiltak er ikke stans av turbiner omtalt. NVE er kjent med at stans av turbiner vil ha store økonomiske konsekvenser og legger til grunn at konsesjonær mener dette ikke er et alternativ. Konsesjonær skisserer etablering av bredbånd over fiber/4G eller satellitt som alternative midlertidige løsninger.

NVE viser til at konsesjonær i brev av 20.10.2020 har uttalt at det «skal gjøres klart at en løsning som gir tilgang til en annen plattform er av helt temporær karakter, og vil bli trukket tilbake når det digitale bakkenettet er tilbake i god kvalitet». NVE legger dette til grunn.

NVE forstår NTV slik at turbinene må stanses umiddelbart. Dette uavhengig av om andre midlertidige løsninger kan etableres innen kort tid. Etter NVEs vurdering vil stans av turbiner påføre konsesjonær kostnader som ikke kan forsvares ut fra at konsesjonær ikke er gitt mulighet til å etablere andre midlertidige tiltak. NVE legger til grunn at etablering av midlertidige løsninger som bredbånd eller satellitt kan etableres til en langt lavere kostnad. NVE legger videre til grunn at midlertidige løsninger som bredbånd eller satellitt kan iverksettes raskt.

NVE tar ikke stilling til hvilke av disse midlertidige løsningene (bredbånd/satellitt) som skal etableres. Hva som er hensiktsmessig, vil blant annet variere ut fra de lokale dekningsforholdene hos den enkelte sluttbruker. NVE forutsetter at konsesjonær i samarbeid med NTV velger den løsningen som raskest kan komme på plass. Gitt at sluttbrukerne allerede har hatt forstyrrelser over en lengere periode, samt at de midlertidige løsningene ikke er tidkrevende å etablere, vil NVE sette en kort frist for etablering av midlertidige løsninger som bredbånd eller satellitt. Fristen settes til 06.11.2020 kl. 12:00.

Dersom de midlertidige løsningene for sluttbrukerne ikke er på plass innen 06.11.2020 kl. 12:00 skal konsesjonær umiddelbart stanse turbin 1 og 3. Turbinene skal i så fall være avstengt frem til midlertidige løsninger er etablert hos sluttbrukerne som er berørt av interferens. NVE kan pålegge ytterligere stans av turbiner dersom stans av turbin 1 og 3 ikke er tilstrekkelig for å gjenopprette signalene hos sluttbrukerne.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se informasjon om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen
direktør

Øyvind Leirset
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Nordisk Vindkraft AB v/Kalle Hesstvedt

Norges Televisjon AS

Norges Televisjon AS v/Trude Malterud

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.